

TOVERITAR

Amerikan suomalaisten työlläisten äänikannattaja ilmestyy Astoriassa, Ore., joka tilailee The Western Workmen's Publ. Society'n kustantamana.

Tilauhinnot Yhdysvaltoihin
1 vuosikerta...\$1.50 Puoli vuotta...90c
Canadaan ja Suomeen
1 vuosikerta...\$1.75 Puoli vuotta...\$1.00

TOVERITAR

Box 99 Astoria, Ore.

Entered as second-class matter July 18th 1911, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3rd, 1879.

TOVERITAR

(THE WOMAN COMRADE)

SUBSCRIPTION RATES

IN THE UNITED STATES:

One year \$1.50 — 6 months 90c

IN CANADA:

One year \$1.75 — 6 months \$1.05

Toimitus:

HELMI MATSSON

Box 99, Astoria, Ore.

TOVERITTAREN TILAAJAMÄÄRÄ OSOTTAA:

UUSIA	49
UUDISTUKSIA	29
KATKENNEITA	69

NAISET HÄVINNEET ÄÄNIOIKEUSTAISTELUS-
SA DELAWARESSA

Nyt on ilmoitettu, että Delawaren lainlaattajakunnan alahuone on äänestinyt kahdeksankymmenellä neljällä äänellä kymmeneä vastaan kumoon muutosesityksen perustuslakien äänioikeuden myöntämiseksi naisille, joten Delawaressä käyty äänioikeustaiselu on nyt päättynyt tälläkertaa. Naisilla on hyvin vähän toivoa päästä voitolle ennen ensi syksyn vaaleja. Jos ei ruutikuninkaan ja muilla pohatolla olisi niin suurta pelkoa siitä, että naiset saatuaan äänioikeuden vastustavat katkella tarmolla heidän alkeitaan, olisi äänioikeus jo myönnetty. Mutta tietoisina siitä, että naiset tulevat taistelemaan ja vastustamaan heidän etujaan, on yhä naisten äänioikeusesitys rauennut siihen, kuten nytkin. Mutta naiset ovat väsymättömiä asiansa puolesta taistellessa, eivät varmaankaan peräydy, vaan vievät asiansa voittoon.

MRS. O'HARE LÄHTENYT
VANKILASTA

Ryhtyy puhumaan ja kirjottamaan vankilareformien puolesta.

Jefferson City, Mo. — Mrs. Kate Richards O'Hare, joka vakokollalaan nojalla tuomittiin Nort Dakotassa viideksi vuodeksi vankeuteen, laskettiin tänään vankilasta presidentti Wilsonilta saapuneen käskyn mu-

JUTUSTELUA
TOVERITTARESTA

Kävelen vakavissa ajatuksissa ruokapaikkaani. Mies tulla pyyhkäsee hikihiatussa perästä.

— Hei! Ida Kyöpeli, minne sinä menet?

— Syömään! No, minnekkäs se Toverin tihettööri...

— Syömään!

— Noo... sittenpä tässä saa vähän "soorittaa"... tuota, niinkuin tiällä tavataan sanoa. Nyt-pä utelen häneltä yhtä ja toista tietooni, ajattelin.

Vaikka hän on nyt vähän selkainen ri...rikkiviissä vanhapoika, että hänen juttujan ei kovin kauan viitsi kuunnella. Hän kääntää puheet päin männikköön — käskee niitä sitten onkia pois.

Kyllähän minä sen arvasin, mistä hän taas puhuu. Mistä muusta kuin "tatterin peluusta"

kaan. Aviopuoliso, Mr. O'Hare, odotti vaimoaan vankilanjohtajan vastaanottohuoneessa ja sitten pari poistui kaupungin erääseen hotellin syömään päivällistä, lähtien kohta sen jälkeen kotinsa St. Louisiin. Mrs. O'Hare oli ollut vankilassa lähes 14 kuukautta. Hän on viiden lapsen äiti.

Ensimmäisen tiedon vapautuksestaan sai Mrs. O'Hare eilen, vastaanottaessaan onnittelusanoman New York: Callilta. Hän oli silloin toisten naisvankien seurassa, jotka oli laskettu vankilapulstoon juhlimaan puoleksi päiväksi. Mrs. O'Hare osotti suurta riemua, suuteli ja syleili vankilaveriteita ja lupasi postispäätään kirjottaa ja puhua reformien puolesta, jotka parantaisivat vankien oloja. Virallinen tiedonanto vapautuskäskystä saapui vankilaan vasta v. k. 30 p:n aamuna.

Mrs. O'Hare, vaikka oli kiitollinen vapaudesta, kumminkin kovasti paheskeli sitä, ettei hänelle samalla luovutettu takaisin kansalaisoikeuksia. Neljä vuotta sitten oli hän sosialistien senaattorinehdokkaana Missourissa. — Toveri.

KAKSI UUTISTA

Eräissä Englannin porvarillisessa sanomalehdessä oli äsken rinnakkain kaksi uutista, jotka ajattelevalla lukijalle — vastoin lehden toimituksen tarkoitusta tietenkin — osottavat niin selvästi kapitalistisen yhteiskuntajärjestelmän kelvottomuuden kaikessa alastomuudessaan.

Ensimmäisen otsikkona oli: "Miljoonäärin ryntäys Eurooppaan. — Maksusta tinkimättömät vaativat parasta." Uutisessa kerrotaan sitten, että Amerikan miljoonärien huvimatkat Eurooppaan on alkanut monnikulusempana kuin koskaan ennen. Matkustajina m. m. luettiin kymmenkunta huomattua miljoonääriä, joiden kassa rouva Wanderbilt, Belmontit, Murphy j. n. e. Miljoonärit tahtovat tulla katsomaan miltä Euroopa näyttää sodan jälkeen — 20 milj. ihmisen surman jälkeen. "Eurooppa saa Amerikasta vierailta seuraavan kuuden kuukauden aikana. Ne vaativat parhaita ja maksavat myös. Ne vaativat parhaimmat hotellit mukavuuksineen, eivätkä tule maksusta tinkimään", kehutaan uutisessa.

Tämän rinnalla olevassa uutisessa on huomiot kiinnittävänsä otsikkona:

"Köyhyyden murhenäytelmä". — Mies ja vaimo jätetty nälkiintymään ja kuolleet. Uutisessa kerrotaan sitten seuraava, köyhälistön korttelissa ei suinkaan ninkään harvinaisen tapaus: Mies, rantatyöläinen on ollut kauan työttömänä. Hakenut työtä sitä saamatta. Pitänyt myydä

ja muusta joutavasta. Puhu nyt kerran asiaa, tiuskasin.

— Mi...mi...mikä se on sitä asiaa?

Jokohan sitä nyt kysäiseisi... voi siihen taas mölähyttää mitä tahansa. Sano, kun sen niin hyvin tiedät, onko Toverittaren tilaismäärä yhtään kohonnut tällä viikolla?

Hän mutistaa suutaan ivallisesti.

— Ooh! Sekö sitä asiaa oli?

Vai se sinun sydäntäsi nyt kuttittaa... Eipä ne naiset siitä lehdestään näy paljoa nykyään perustavan...

— Älä! Evätkö muista uudistaa tilauksiaan, eikä hankkia uusia?

— Muista uudistaa... sano, että eivät halua uudistaa...

Mitä pihkaa! Tilauksia katkeaa myötäänsä ja vain vähän tulee uudistuksia. Uusista tilauksista ei kannata puhua. Päivänpaisteesta ne "kotikissat"

huonekalut, sänkyvaatteet, jopa lapsenkin vaatteita. Kun ne kaikki oli kulutettu nälän sammuttamiseksi, pyysi vaivashoidolta apua. Ei annettu, koska hän oli terve ja itse kykenevä hankkimaan elatuksensa.

Miehen vaimon äiti kertoo: "Minä kävin vaivashoidon kaitsijan luona ja polvillani rukollin väylyni apua; sain silloin 5 shillingin arvosta ruokatarvotteita, mutta niitä ei polttoainelaiden puutteessa voinut kelttää."

Mies ja vaimo sairastuivat sitten ravinnon puutteesta. Kun jo olivat niin heikossa tilassa, että heitä tuskin voitiin liikuttaa, kuletettiin heidät vihdoin kruunun sairaalaan, missä pian kuolivat, samoin vastaantynyt lapsi. — Ja tämä on tapahtunut sodan voittaneessa maassa, Englannissa. Ja samanlaisia murhenäytelmiä tapahtuu joka maassa, toiset ovat "järkyttäviä", toiset nälkiintyvät hiljaisesti, toisen nälkäisen naapurinsa tuskin sitä huomattaessa.

Mutta eihän toisilla olisi miljoonia, jolleivät toiset olisi vailla kaikkea.

Lontoossa ja muissa maailman suurkaupungeissa varustellaan miljoonäreille hotelleita kuntoon, että näillä olisi kaikki mahdolliset parhaat mukavuudet — sillä ne maksavat hyvin, maksavat toisten kärsimysrahalla.

Rikkaille on sota tuonut sadankertaisen kultasadon, kannattaahan heidän tehdä pyhiinvaellusmatkoja niiden haudoille, jotka heidän puolestaan ovat kaatuneet.

Kuinka kauan tätä on kestävä, kuinka kauan tällaiset äärimmäisyydenäytelmät jatkuvat, toisella yletinloisto, ylellisyys ja yltäkylläisyys, toisella nälkäkuolemanäytelmä?

TOUKOKUUN MIETTEITÄ

Kirj. Helma Lander.

Poutaisena toukokuun päivänä lähdin aikani kuluksi kävelemään Riverside puistoon, saadakseni auringon paistetta ja raitista ilmaa. Sinne mennessä kävelin sivuitse ihanan palatsimaisen, kuuluisan Charles Swab'in asunon. Tällä miljoonerilla on hallussaan kokonainen kaupungin kortteli eli "bloki", jota ympäröi hyvin hoidetut kukat, puut ja perfaat ja puhdas viheriä ruoho. Korkea rauta-aita erottaa tämän mahtavuuden muusta mailmasta. Rauta-aita on kuitenkin niin harva, että uteliaat sivukulkijat voivat ihailia tätä satumaista linnaa New Yorkissa: linnaa, jonka työ on nostattanut. En ole koskaan nähnyt talon omistajaa talonsa pihalla, ja sisälläkin näyttää olevan hyvin yksinäisen rauhallaista, ainoastaan työläisiä hää-

loikovat, mitäpä ne sanomalehdillä tekevät? Ja näin kesän tulen sitten...

— Älä ivaile. Miltä puolen mailmaa enimmä tilauksia katkeaa?

— Suuremmilla paikkakunnilla olisi tilaisuus lisätä armeijaa. Siellä, missä naisia on oikein Porvoon mitalla... jossa "ihmistä" ei juuri näekään...

— Pidä nyt suusi kiinni...

— Älä nyt leikistä suutu... Mutta tosiaankin ovat naiset nyt veltostuneet, niinkuin aina ennenkin näin kesän tullen. Heti kun päivä alkaa lämpimämmen paistamaan, katkeaa lehtitilauksia enimmä.

Minä ajattelin, että kyllä minä tästä juttelusta melun nostan. Herätäkää, naiset, sanon minä. Vähemmän sinäkin vanhanpojan ilkimys saisit pilkkaila meitä naisia. Odotappas! Vielä me näyttämme tänä kesänä, että Toverittaren tilaajamäärä ko-

rii aina jossakin, tehden korjauksia milloin mihinkin. Vaikka syrjästä katsojalle näyttää, että siellä on kaikki täydellistä ilman-

kin. Mutta kun sitä rahaa keran on, niin voihan sitä työläisillekin vähän työntekoehdolla antaa, että he tonkivat tai vääntävät puutarhassa tai tekevät muita korjauksia. Laittavat palatsia entistäkin ihanammaksi, yhden Charles Swabin asuttavaksi ja nautittavaksi. Luulisi, että se joka tuolla asuu, on aina onnellinen ja iloinen. Muistuu mieleeni East'in puolelaiset vuokra-

kasarmit, jossa yhdellä korttelilla on monta tuhatta eri perhettä asumassa, kuten muurahaisia. Ei ole puita, eikä pensaita, ei viheriä ruohoa eikä kenttää talon ympärillä. Likanen katu vaan tuhansine ihmisineen, jotka rientävät edestakaisin. Siellä ei ole mitään ihailtavaa, ei mitään! Sydäntä kouristaa ajatellessa, että kaiken kauneuden ja ylellisyyden luojat itse asuvat noissa kurjissa solissa. Siellä he sikiävät ja siellä he kuolevat... Eikä monikaan ole koskaan itseltään kysynyt, että miksi me kaiken tuottajat emme saa nauttia itse niistä mitä tuotamme. Jotkut ovat kyllä kysyneet, mutta eivät ole saaneet suoraa vastausta, sillä pimeys ja petollisuus verhoi heitä. Onhan heillä papit, jotka sanovat: "Otsasi hiessä tulee sinun syödä leipäsi" ja "nöyryytäkää itsenne Jumalan väkevä käden alla, että hän teitä ajallansa korottaisi." Ja työläiset ovat nöyriä, he uskovat ja odottavat, että Jumala heitä korottaisi, eivätkä uskalla uskoa, että heillä itsellään on se valta ja voima, joka heidän korottaisi. Niin, muita ovat he auttaneet, mutta itseensä eivät he voi auttaa. On siellä sentään niitäkin, jotka ovat uskaltaneet alkaa ajatella omilla aivoillaan. Monta hyvää agitaattoria on lähtenyt näistä kurjista suojista julistamaan totuutta valheiden pimitäville työläisille. Mutta nykyinen hallitsijaluokka ei salli totuutta julistettavan, eikä työläisiä herätettävän siitä tietämättömyyden unesta, missä he uinuvat. Ja sen tähden on moni East'in agitaattori leimattu mustimmaksi anarkistiksi ja suljettu vankityrmään. Oi! milloinko todella heräävät kaikki näkemään sen kurjuuden, mikä heitä ympäröi kaikessa alastomuudessaan. Ja se aika tulee, että he heräävät, ja silloin on hallitsijaluokka voimaton sulkemaan heitä vankiloihin. Si-

hoaa... siihen kymmeneen tuhanteen!

— Mikäs nyt veti niin vakavaksi, hän kysyy.

Sekö, kun naiset ovat jättäneet sen "Ämmättären" niin oman onnensa nojaan? Kylläpä onkin paras, että antavat kuolla koko lehden. Eivät tahtoneet saada sille toimittajaa... nyt sitten lyövät laimin lehden levityksen. Mitäpä tuosta, tule pois syömään, nyt olemme perillä.

Syödessä pala ei tahtonut mennä alas, niin harmitti tuo asia. Niinkö saamattomina meitä naisia pidetään? Tuokin vanhapoika... Mutta sittenkin me näyttämme, että Toverittaren tilaajamäärä on pian kymmenessä tuhannessa!

Ida Kyöpeli.

TILAA TOVERITAR!